

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

Cenzurat Dr. Simeon Deac,
adjutantul garnizoanei,

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 20 kor. | Negyed évre — — — 5 kor.
Fél évre — — — 10 „ | Egyes szám ára — — — 40 fill.
Nyilvántér soronként 3 kor.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Ifj. Szántó Károly.
Kiadóhivatal: Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.
Megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez
a pénzküldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.
Hirdetések Árszabály szerint, többszöri hirdetésnél árkedvezmény.

Sz. 416—1919.

Rendelet.

A felülvizsgálati zóna 481—1919. sz. rendelete értelmében tudomásul hozzuk a következőket az összes közigazgatási szerveknek, városi tanácsoknak és lapkiadó hivataloknak Hunyadvármegyéből:

1. Az egész postai és távirai levelezés, a mely a posta és távirada hivatalokból vagy a községéből ered és amely vármegyéjéből kikerül, a vármegye székhelyére központosítandó az ottani posta és távirada hivatalba, a hol aztán a cenzurázó bizottságnak adják cenzurázás végett. Miután cenzuráltatott, vissza lesz küldve az adott utasítások szerint annak a posta és távirada hivatalnak, amelynek kebeléből jött. Azok a posta és távirada állomások, amelyek ezekhez nem fogják magukat tartani, egyenesen felelősek érte.

2. Bárminemű lapok, újságok és más nyomtatványok, amelyek egy vármegye területén látnak napvilágot, valamint színházi vagy mozgószínházi előadások, bármilyen felszólalás, mielőtt véghez vitetnének, kéziratban a vármegye székhelyén levő cenzurahivatalhoz küldendők cenzurázás végett, tudva lévén, hogy a cenzurahivatal hozzájárulása nélkül semmi sem juthat nyilvánosságra. Az ellene vétők viselni fogják a következményeket.

Azokban a városokban, ahol nincsenek cenzurahivatalok, ott a színházak, mozgófényképeszeti filmek, retorikai beszédek cenzurálását a helybeli katonai parancsnokságok fogják véghez vinni.

3. Minden levelezés nyitott borítékban küldendő a postahivatalhoz, a felek pedig két oldalnál többet semmi körülmények között sem írhatnak, azt is a közönséges levélpapíros nagyságában.

4. Senki sem hordhat magával cenzurázatlan irásokat és nem viheti egyik helyről a másikra. Azok, akik ilyen levelezéssel kézre kerülnek, fogházba lesznek vetve és azonkívül még meg is büntetve. Ha azonban az ügy halaszthatatlan volta következtében különleges futárookra bizzák a levelezést, akkor a katonai futároknak megmarad az a rendelet, a mely eddig is érvényben volt, a polgári (civil) futároknak pedig föltétlenül szükségük lesz a katonai hatóságok által láttamozott személyazonossági bizonyítványra, azonkívül egy szolgálati parancsra, amelyből nyilvánvaló legyen, hogy ki a futár, kitől küldetett és milyen levelezést viszen.

Sziveskedjen ezt a többi nyomdakkal is tudatni az Ön városában és az ott megjelenő lapok tartoznak ezt leköszölni.

Déva, 1919. július 23.

IVASCU kapitány,
a helyparancsnokság kommandánsa.

A közös bank likvidálása.

Bécs, aug. 4.

Az osztrák békedelegátusok megkapták már az Ausztriával kötendő békeszerződés teljes szövegét. A szerződésnek bennünket is kü-

lönösen érdeklő része a kilencedik fejezet, a mely a volt monarchia pénzügyeinek rendezéséről szól. Az Osztrák-Magyar Banknak azokat a bankjegyeit, amelyek a volt monarchiától elszakadt területeken vannak forgalomban, a szerződés szerint a békeszerződés aláírásától számított két hónapon belül le kell bélyegeztetni az illető kormánynak, ha még nem volnának lebélyegezve. A békeszerződés aláírásától számított tizenkét hónapon belül ezeket a bankjegyeket újjakkal kell kicserélni. Magát az Osztrák-Magyar Bankot pedig likvidálni fogják.

Kikiáltották a horvát köztársaságot.

Páris, aug. 4.

A „Le Matin“ legutóbbi száma részletesen beszámol a horvát köztársaság proklamálásáról. A lap zágrábi táviratai szerint a jugoszláv fölkelés Horvátországban kezdődött.

Radics képviselőt, a parasztpárt vezérét kiszabadították a börtönből. A hadsereg szerb és horvát része külön vált.

A horvát katonák elhagyták a szerb csapattesteket. A vasuti, távbeszélő- és táviróforgalmat Csáktornyáról délre beszüntették.

A horvát lakosság kikiáltotta az önálló horvát köztársaságot. Nagy pártja van a tanácskormány megalakításának is.

A gráci esti lapok szerint a horvát fölkelés Krajnára és a szlovén vidékekre is kiterjed. Marburg a szeparatista törekvések központja.

A tánc és az egészség.

Alig van nép a föld kerekén, a mely a táncot ne ösmerné és ne kultiválná. Ha nem is épen testedző kedvtelésként, hanem inkább, mint a vallás kultuszának keretébe illesztett emberi szokás, ősidők óta népszerű szórakozása volt az emberiség tulnyomó részének. Ám a vallási szokások és szertartások keretében, méltóságteljes régibb formái mellett, inkább csak szimbolikus jelentőséggel bírt, s így a táncot kísérő zene is, ehhez szabottan eltért a mai tánczene gyorsabb tempóitól, avagy tulságos világias jellegétől. Közép- és Keletázsia, India, Afrika, Polynézia és Dél-amerika több népénél ma is vallási vagy legfeljebb harci szimbolumok jelentőségével bír a tánc. A történeti korból a táncot, mint világi kedvtelést, a Szentírás könyveiből ösmernünk elsősorban. Heródes király leányának Herógiának buja, érzéki tánca az első, a mely világi jellegű táncként szerepel. Ehhez hasonló impulzusból ered a vad India bajadérjainak hastánca is. Egyiptom, Athén és Róma magas kulturája, ugyancsak a hinduk tánca révén kezdte megösmerni a táncot azóta, hogy Nagy Sándor, világhódító utjaiban Indiába is elvetődött. Az érzékiesen buja női tánc aztán a középkorban is megtartotta ebbeli jellegét és uralmát világszerte, mignem aztán a minden-

féle kulturákban vezető szerepet betöltő franciák, a táncot egyben testedző kedvteléssé is avatták. Persze addig is, amíg Franciaország egy-két száz évvel ezelőtt a festedzően egészséges és emellett egyben szórakoztató táncnak, külön kulturát teremtett volna, a táncoló párok, földünk valamennyi népénél, rendszerint egy nembeli egyének voltak s csupán a női kultuszt, a mai magaslatra emelő udvarias francia nép volt megint az, a mely a táncot testedző, egészséges s a testmozdulatokat szépítő, tökéletesbitő tulajdonságai mellett, egyben a szerelmes párok, részben tiszt, részben pedig nem épen illedelmes kedvtelésévé avatta.

A tánc őstörténeti multja tehát ugyszólván egyidejű az emberiség kulturájával. Viszont aztán a táncról, mint higiénikus elbirálás alá vonható kedvtelésről, már csak korunk utóbbi évtizedei óta esik szó.

Tagadhatatlan, hogy az illő korlátok között üzött tánckedvtelés, a testmozgás révén, a tornászattal párhuzamos, egészséges sportkedvtelésnek minősíthető. Különösen a női nem, a mely a tánc kedvtelésének, kevésbé szilaj formákban is hódolhat tiszt és rendez formák közé betartott táncával, csak egészséges testmozgást végez. A női nemnek a tánc tehát mindenképp javára válik már csak azért is, mivel a nő a táncstermen kívül, aránylag kevesebb testmozgást végez a férfinnál; tornagyakorlatokban is kevesebb része van, s így a táncmozgás révén, akárhányszor a szervezetre mindenképp csak előnyösen ható testmozgást végezhet.

A tánc, ha nem fajul örületes szupé-csárdásfélévé, olyanná, a minőt oly találóan tudott örökifju művészünk, Náday Ferenc a „Báلكirálynő“-ben karrikirozni, magában mindenképp ajánlatos, egészséges, testgyakorló kedvtelésként szerepelhet. Magában a táncban tehát alig rejlik veszedelem. Viszont aztán a tánchelyiségek, a legtöbb esetben a különböző betegségek csiráinak valóságos fészkei, melegágyai.

A táncstermeket látogató közönséget, a terem tulsufoltsága mellett, állandó veszedelmek fenyegetik. A táncstermek fülledt, néhol tulfűtött, épen nem roszul vagy túlerősen is szellőztetett helyiségei, a néha épen nem mértékletes tempókban tovakeringő csárdásoszó, bostonozó, matchichező párok egészségét, a rosz szellőztetésen kívül több oldalú veszedelemmel is fenyegethetik. Táncközben a test, fokozottabb izzadás mellett, gyorsabb anyagcserét is végez. Főként a mai divat tulszükre szabott női ruhái, a fokozottabb izzadás befogadására, épen nincsenek kellően és célszerűen berendezve. A tulságos fűzés, a légzőszervek normális működését is korlátozza, mondhatnók bénítja. Amit tehát egyfelől a gyorsabb anyagcsere utján a szervezet még nyerhetne, azt a tüdő és a bepáncélozott, beszorított gyomorszervek abnormis működése, másoldalról teljesen leronthatja.

A fiatal leány ütere, rendes körülmények

között 80-at ver. Szilaj bostonok és szupercsárdások idején ez az ütőverés percnként 150-re is fölemelkedhetik. Az áttüzesedett vér tehát szokatlan sebességgel kering ilyenkor a szervezetben. A fokozottabb transpiráció következtében a légzőszervek is a szokottnál hamarabb kiszáradnak; azokat egyben belepíti a táncstermek baktériumdus, fölkaavart pora, piszkja; vidéken és általában a falusi táncstermekben az egyidejűleg gomolygó sűrű pipa és általában dohányfüst is! A nagyobb fokú szomjúság érzetének így kiszolgáltató szervezet, fokozottabb mértékben kívánja a hűsítő, hideg italfélét. Jégbe hűtött italok, fagyalt, limonádé, pezsgő stb., az áttüzesedett szerveknek pillanatra ugyan üdülést nyújtanak, hogy utóbb aztán veszedelmes torok, légsző, tüdőgyomor és bélguladások előidézőjévé válnak. Legjobb esetben pár napig tartó légszőhurut vagy nátha gyötri aztán a matchich-ok „testedző” kedvtelésében gyönyörködő párok megtámadott szervezetét.

A normális testmozgásoktól kevésbé elütő tánc, ha azt okkal-móddal gyakoroljuk és tisztán tartott, állandó hőmérsékletű, jól szellőző táncteremben végezzük, bizonyára csak javára, sőt egészségére válik mindkét nembeli fiatalágunknak. Hogy aztán a táncoló párok áthévülve és így sokkalta érzékenyebb légzőszerveit ingerlő sűrű dohányfüst, egyszer és mindenkorra száműzendő, még a legszimplább falusi táncmultságok helyiségeiből is, ezt már a higiéné legegyszerűbb szabályai is megkövetelhetik.

A tündér dala.

Por fia: ember,	Durva göröngyből
Nyomoru, törpe,	Isteni rózsát —
Szárnyaszegetten	Sárt aranyércce
Száll a gödörbe.	Büvöl a jóság.
Por fia: ember,	Kéj, gyönyör annak
Nagyszerű, hős,	A rögsös ut,
Mostoha sorsot	A ki szeretni
Játszva legyőz!	S áldani tud.

Mind, mi pokolban	Lassu megérés
Dul feketén,	Titka a létnek,
Rontva gomolyg a	Egytűgyűek, kik
Sziv fenekén.	Ellene vétnék,
Mind, mi sugárzik	Hosszu türelmen
Mennyei évben,	Kél a gyümölcs,
Olt ragyog, ég az	Mesteri művét
Emberi szivben!	Várja a bölcs.

Lenkei Henrik.

NAPI HIREK.

— **Kinevezés.** A C. F. R. központi igazgatósága Oancea Gyulát a piskii műhelyhez műszaki hivatalnokká nevezte ki.

— **Házasság.** Szentistváni Nemes Imre batonyai polgári iskolai tanár f. hó 5-én tartotta esküvőjét Ehrlich Margit urleánnyal, Ehrlich Ágoston posta és táv. felügyelő leányával Szászvároson. A házassági tanu Bocz Soma takarékpénztári igazgató és Bencze Zsigmond tanár volt. Gratulálunk!

— **A főparancsnokság Nagyváradon.** A bukaresti „Izbanda” írja: Az erdélyi román csapatok parancsnoksága Nagyszebenből Nagyváradra költözik. A parancsnokból, vezérkari főnökből és helyettesből, operációs irodából, segédtszti hivatalból, információs irodából álló első csoport már meg is érkezett Nagyváradra. Presan tábornok főszállásmester is ott tartózkodik. A második csoport a hét folyamán megy Nagyváradra.

— **Helyreigazítás.** A legutóbbi számunkban „A dévai tanítóképző-intézet új igazgatója,” c. hírünk olvasóink körében félreértés-

sekre adott alkalmat. Ezért szükségesnek tartjuk leszögezni azt a tényt, hogy a nagyszebeni kormányzótanács Barabás Endrét ugyanolyan elbánásban akarván részesíteni, mint a tanítóképző-intézet többi tanárait, fizetését nevezetnek is kiutalta f. év augusztus hó 31-ig terjedő időre s ezen naptól, augusztus hó 31-től Barabás Endrét is, mint a tanártestület többi tagját, állásából elbocsátottnak nyilvánítja. Ebben az esetben tehát Barabás Endre új kinevezéséről, avagy véglegesítéséről nem lehet szó.

— **Augusztus 28-ig lehet még bankjegyeket lebélyegezni.** A kormányzótanács pénzügyi osztályának főnöke rendeletet bocsátott ki a 10, 20, 50, 100, 1000 és 10.000 koronás bankjegyek utólagos lebélyegzése tárgyában. Az utólagos lebélyegzés határideje augusztus hó 28-ik napja. Ezen határidő alatt csakis azon helységek bankjaiban adhatók át a bankjegyek, amely helyiségekben a kerület lebélyegző bizottságai működtek. Ezek a bankok kötelesek a bankjegyeket átvenni és a lehetőség szerint azonnal lebélyegzett bankjegyekkel kicserélni. A bankok ugyanazon módokkal veszik át a bankjegyeket, mint a június 10-től július 8-ig terjedő időben. Lebélyegzési illetékül két százalékot vesznek. A bankok a le nem bélyegzett bankjegyeket összegyűjtik és Nagyszebenbe küldik a „Societatea de asigurare Romania” központhoz.

— **Zenéstakarodó.** F. hó 6-án szerdán este annak öröme, hogy a román csapatok a magyar bolsevisták felett győzelmet arattak s Budapestre bevonultak, zenéstakarodó rendeltetett el. Ez alkalommal a házak fellobozóva s az ablakok kivilágítva voltak. Az utcákat nagy lelkesedéssel bejáró menetből egyesek számos kivilágítatlan ablakot vertek be. Ezek ellen a katonai büntügyi eljárás megindított.

— **Szinészet.** A nagyszebeni német szin-társulat Günther Ida igazgatása alatt Szászvárosra érkezett s 8 előadást fog tartani a „Centrá” dtsztermében. A társulat elsőrangú erőkből áll s így a színházba járó közönség igényeinek megfelelő előadásokban gyönyörködhetik. — Szinre kerülnek: 1. Gespenster, szinmű, írta Ibsen H. 2. Dieb, bohózat, írta Brenstein H. 3. Vater, szomorujáték, írta Strindberg Ágoston. 4. Weibsteufel, dráma, írta Ibsen H. 5. Jugend, szerelmi dráma, írta Halbe Max. 6. Meeres und der Liebe Wellen, szomorujáték, írta Grillparzer. 7. Gabler Hedda szinmű, írta Ibsen H. 8. Iphigenie, szinmű, írta Goethe W. Az első előadás pénteken, 8-án este — lapunk zárta előtt — volt.

— **Megszűnt lap.** A Nagyszebenben megjelenő „Igazság” című hetilap, a szociáldemokraták közlönye f. év július 27-iki számával megszűnt. A lap előfizetőinek az „Erdélyi Munkás” c. lapot fogják ezentúl megküldeni.

— **Meghosszabbították a fehérhátú bankjegyek beváltási idejét.** A „Keleti Újság” írja: A nagyszebeni pénzügyi osztályfőnök meghívására Kereszthy Kornél nagyváradai bankigazgató Nagyszebenben tartózkodik, hogy a fehérhátú bankjegyek beváltásának az előkészületeit befejezze. Ő és Hiemesch Frigyes, az „Osztrák Magyar Bank” nagyváradai fiókjának a vezetője fogják Bécsbe kísérni az Erdély vidékéről összeszedett fehérhátú bankköldeményt és ők hozzák a kék csere bankokat. Kereszthy Kornél ma táviratilag értesítette a kolozsvári bankokat és a prefekturákat, hogy a kormányzótanács a szakkörök meghallgatása után a beváltási határidő meghosszabbítását engedélyezte. E hó 9-éig 3 százalékos levonási árral lehetett a fehérhátú bank-

jegyeket beadni kicserélés végett, a levonásból 2 százalék kicserélési költségre ment, 1 százalék pedig lebélyegzési költség fejében. Az új meghosszabbított határidő augusztus 14, de fölemelt illetéklevonással. Az utolsó 5 napban becserélésre adott fehérhátú bankok összegéből 4 százalékot fognak levonni, még pedig 3 százalékot becserélési költségképpen, 1 százalékot pedig lebélyegzési díjul. A prefekturákat a kormányzótanács utasította, hogy a legalkalmasabb módokon, hirdetésekkel, a falvakban pedig kidobolással adassák közhírré a meghosszabbítását. A határidő kitolására okvetlen szükség van, mert igen sok helyen alig egy negyed részét adták be becserélésre a fehérhátú bankjegyek valószínű összegének.

— **Az utalványforgalomban f. évi aug. hó 1-től még a következő postahivatalok vesznek részt:** Algyógy, Bánffyhungad, Bázna, Borgóprund, Feketehalom, Előpaták, Lupény, Magyarláros, Kőhalom, Málnásfürdő, Nagydísznód, Kovászna 2, Szováta, Szelistye, Tövis 1, Tövis 2, Tusnádfürdő, Vulkán, Szerdahely, Zernest, Székelykeresztur, Resinár, Lugos, Karánsebes, Orsova, Herkulesfürdő, Resica, Bálnic, Facset, Bozovics, Buziás, Jablanica, Csikszereda.

— **Bukarest helyett Galac.** A „Romanul” írja: Nagyrománia fővárosára vonatkozóan az alábbi nyilatkozatot tette V. Goldis miniszter egyik konstancai lapnak: — Bukarest nem lehet Nagyrománia fővárosa. A történelem nem tud nagy vízben szűkülő fővárosról. Galac van arra hivatva, hogy az ország fővárosa legyen, mert Londonhoz hasonló fekvése van. Egy ország fővárosa csak nagy vizek partján, vagy azok torkolatánál lehet és így is Galac lesz a főváros. Konstanza is nyerni fog, mert főikkötőváros lesz. Rövid időn belül Galac hatalmas várossá egyesül Brailával. Némelyek azt mondják, hogy a kormányzás szempontjából a fővárosnak Erdélyben kell lennie. Ez szerencsétlen idea. Az összes fővárosok — Tokió, London, Szentpétervár — periferikus fekvésűek. A jövő héten Galacba megyek, hogy propagandát kezdjek. Egy európai mérnökökből álló bizottságot akarunk szervezni, amely a jövő főváros — Galac tervét elkészítse.

— **A Népek Ligájának szervezete máris módosításra szorul.** A Journal des Debats közli: A népek szövetsége szabályzatának tárgyalására kiküldött francia bizottság tegnapelőtt tartotta meg az első ülését. A bizottság a következő határozatokat hozta: 1. Népek szövetségének a békekonferencia által megállapított szabályzatai módosításra és kiegészítésre szorulnak. 2. Az egyes államok szuverénitását tisztelni kell a saját és a tőlük függő kisebbségi csoportoknak a Népek Ligájában való képviselőtének kérdésében. 3. A nemzetközi törvény határozat által hozott törvényeket kell felruházni. 4. Második ülésében a Liga elhatározta, hogy Wilson elnöknek üdvözlét fejezi ki és változatlanul elfogadta a tervezetnek a fegyverkezés korlátozására, a nemzetközi csendőrségre, a közlekedési eszközök nemzetközivé tételére, a nemzetiségi kisebbségek és a munkások védelmére vonatkozó pontjait.

— **A Nagyváradon megjelenő „Tavas”** hatodik száma változatos tartalommal jelenik meg. Fazekas Imre egy kulturhistória jelentőségű párisi levelet közöl 1858-ból, amely érdekes világot vet az akkori francia és magyar művelődési és társadalmi viszonyokra. Biró László „Flórián halála” című novellája újabb értékeit árulja el a fiatalon feltűnt elbeszélőnek. Zsolt Béla „Hajnali szenzáció” című kis miniatürje új oldalról mutatja be a

költöt. Dr. Fried János Maeterlincknek a halálról irt munkájáról, Lukács Zoltán Bialikról értekezik. Ezenkívül közli a „Tavasza“ a Shaw dráma harmadik felvonását, Sidney Carton Váci emlékét és a Stendhal-regényt. Korda Béla és Nagy László pompás verseket irtak e számba. Színjáték rovatba Strindberg „Disposiciók“ című dramaturgiai értekezését közli a folyóirat és Cara Ákos Szigeti Jenőt bucsuztatja meleg hangon. Uj a „Megjegyzések“ rovat, ahol Ethikus és Lynkeus jegyzik fel ötletes véleményeiket a történelem margójára.

— **Az idegenek megadóztatása Debrecenben.** A közszükségletek fedezésére Debrecen érdekes új adót talált ki. Egy tervezeten dolgoznak, amely az idegenek megadóztatására irányul. Olyanformán gondolják ezt, hogy az idegenektől egy heti debreceni tartózkodásuk után egy korona, azon túl pedig naponta 50 fillér adót szedne a város. A debreceni főszerkesztő rövid időn belül a tanács elé terjeszti javaslatát és tervezetét az idegenek megadóztatására vonatkozólag.

— **A házi légy szaporodása.** A „Darwin“ folyóirat közli, Fracois és Russet francia zoológusok legújabb könyvükben: „Destruction des parasites“-ban (Az élősdiek irtása.) a házi légy kipusztíthatatlanságát annak hihetetlen szaporaságával indokolják, kísérletek és pontos számítások alapján adván arról a következő képet: A légy négy petecsomót rak, egyenként 120 petetartalommal, melyek 10—12 nap alatt teljesen kifejlődött legyekké lesznek. Ha tehát például június 1-én egy legyet petét rakni engednénk és az utódokat szepember végéig zavartalanul szaporodni engedve azokat addig mindig számlálnánk, a következő érdekes statisztikát kapnánk: Június 1-én 1 légy, 10-én 480 légy, 20-án 47.600 légy, 30-án 6.912.000 légy, július 10-én 860.340.000 légy, 20-án 84.252.800.000 légy. Szeptember végére az utódok sz.: 84.724.977.242.880.000.000.000. Egy légy átlagos hosszát 5 mm. véve, a 4 hónap alatt keletkezett család egyéneit láncra fűzve, a lánc hossza 20.000.000.000.000.000.000.000 kilométer, azaz a föld területének 1 trillió-szorosa volna. A szemtelen és egyuttal veszedelmes állatkák, ha mind életben maradnának, a föld levegő-burkát is teljesen megtöltenék, lehetlenné téve minden életet. Szerencsére csak papíron fest így a helyzet. Betegségek, időjárás, no meg a madarak, szitakötők, darazsak, békák, gyíkok stb. gondoskodnak róla, hogy a veszedelem utól ne érje az emberiséget.

— **Szociálista kongresszus Luzernban.** Páris, aug. 3. Luzernból jelentik: A delegátusok az aug. 2-án megnyitandó kongresszusra megérkeztek. — Brantingot táviratilag Svédországba hívták, mivel kormányválság tört ki, helyét Egbornak engedte át. Branting távollétében Henderson fogja a kongresszust megnyitni. Henderson és Macdonald angol delegátusok csütörtökön érkeztek ide, hasonlóképpen a holland Troelstra, Renaudel és Grumbach francia delegátusok, Ukrajna képviselői, a litvánok és cseh-szlovákok szintén itt vannak. Lengyelország első izben képviselteti magát Kursk és Kossovsky által. A gyűlést a luzerni kursaalban tartják meg. Hetvenöt delegátus jelenlétére számítanak. Öt főkérdés van napirenden. A kongresszus aug. 15—16-ig fog tartani.

— **Kérelem.** Tisztelettel kérjük t. munkatársainkat és tudósítóinkat, hogy kézírataikat, közleményeiket úgy adják postára, hogy azok legkésőbb péntek reggelre itt legyenek, mivel technikai akadályok miatt a később érkező kéziratok ugyanazon héten már le nem közzölhetők.

— **Átvették a Székelyföldön a törvényszékeket.** Csik- és Háromszék-megyékben a románok átvették a törvényszékeket és járásbiróságokat. Mivel a bírák és a bírósági tisztviselői kar beadták lemondásukat, a törvényszékeket bezárták, lepecsételték s további intézkedésig szünetel mindennemű ügyforgalom.

IRODALOM.

„Szerelmes élet.“

Az irodalmi könyvek hiányában szenvedő könyvpiacra valóságos szenzációja lesz ez a könyv, mely Kolozsvárt az „Uj Világ“ kiadásában elhagyja a sajtót. A „Szerelmes élet“ könyve asszonyok és leányok olvasmánya lesz: finom, színes, lelki hangulathoz simult szerelmes írások. Halk hárfazengések a dalos szerelemről. Liray elmélázások és emlékezések asszonyokról és leányokról. Mesék a valóságról, asszonyszerelméről, virágos, fehér-leánybűnök csókos éjszakáiból. A könyv szerzője Longi István újságíró, akinek pár évvel ezelőtt kiadott „Rajongók“ című könyvéről nagy elismeréssel irt a fővárosi sajtó. A díszes kiállításban megjelenő kötet ára 15 korona. Megrendelhető az „Uj Világ“ kiadóhivatalában.

KÖZGAZDASÁG.

A hullott gyümölcs feldolgozása ecetté.

(Sz. B.) Ma, amikor a gyári ecet egyrészt élvezhetetlensége, másrészt magas ára és végül hozzáférhetetlensége folytán ugyszólván keresett cikké vált, célszerű lesz a gyümölcs-ecet készítésével foglalkozni, amelyet egyuttal többek kérdésére feleletül is kívánok megadni.

A gyümölcs-ecet készítése annyira egyszerű, miszerint alig lehet érteni, hogy a legtöbb gazda miért nem igyekszik legalább saját szükségletét házilag fedezni. Kereskedelmi cikké ugyan a gyümölcs-ecet legfeljebb a helyi fogyasztásban válhatná, de minden gazda háztartásában az ecet oly nevezetes cikk, hogy annak készítése nagyon is kifizeti magát, mert egészen eltekintve a tetemes megtakarítástól, igen nagy megnyugtatóssá szolgálhat azon tudat, hogy tiszta, hamisítatlan, egészséges anyagot élvezünk, amit, mint ismeretes, a gyári ecetről nem mindig lehet elmondani. Nem is szükséges az ecetnek szánt gyümölcsöt külön kipróbálni, mert erre az almabor készítésénél visszamaradt törkölyt is fel lehet használni, de csak akkor, ha a borkészítés alkalmával egyszerűen többet kipróbálva nem volt.

A gyümölcs-ecet készítése a következő: A törkölyt, vagy ha ezzel nem rendelkezünk, a hullott gyümölcsöt összezuzzuk s nyitott kádban lehetőleg meleg helyre tesszük, melynek azonban nem kell fűtve lennie, alkalmas zárt helyiség, valamely pajta vagy szin e célra teljesen megfelel. Ha van holmi rosszminőségű almánk és körténk, összetörve azt is a törkölyhöz adhatjuk, továbbá mindenféle gyümölcsmagot, héjat és hulladékot összeszedve, szintén a kádba tehetjük s annyi forró vízzel öntjük azt le, hogy az egészből sűrű pép képződjék. Nyolc-tíz napig a tömeg érintetlenül marad, azután sajtó alá kerülve kiszajtoljuk.

A számtalan ecetgyártási eljárás közül csupán azt ajánljuk, melyet a híres francia borcekésztésnél alkalmaznak. Nyitott kádat egyharmadrésznire jó ecettel töltünk meg, míg annak többi kétharmadrészt a friss ecetmusttal egészítjük ki. Nyolc-tíz nap mulva az ecet kétharmadát már hordóra lehet huzni, amit azonnal pincébe is helyezhetünk. A kád pedig ismét friss musttal töltetik fel és nyolc-

tíz nap mulva ismét kétharmadát lecsapolhatjuk, mely lecsapolás és feltöltögetés mindaddig folyik, míg egyáltalában friss musttal rendelkezünk. De nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az ecetképzés sem nagy hidegben, sem nagy melegben nem mehet végbe és hogy 20—25° C. azon hőmérsék, mely e célra legalkalmasabb. Kis háztartásban is könnyű az ecetet előállítani, ha jókora kőfazékkal rendelkezünk, melybe a konyhán gyűlt héjat és magházakat felgyűjtjük s aztán forró vízzel leöntjük. A gyümölcs-hulladék összeszedését és újbóli leforrázását addig folytatjuk, míg a fazék egészen megtelik.

Nyári időben kendővel jól letakarva a napra tesszük; ellenben ha hideg van, akkor a konyhában keresünk annak valami meleg helyet. Ezen ecetkészítésnek semmiféle erjesztőanyagra nincs szüksége és 6—8 hét mulva ebből a hulladékos vízből pompás sárga színű ecet válik.

A gyümölcs-ecetből, mint fentebb említettük, alig lesz kereskedelmi cikk, mégis gyümölcs-konzerválásra vagy fűszeres ecet készítésére igen alkalmas, csak hogy előbb meg kell deríteni vagy jobban mondva szünteleníteni, hogy sötét színét elveszítse s tiszta átlátszóvá váljék, amit igen egyszerűen el lehet érni. A gyógyszerárakban árult csontszenet veszünk és abból egy literre két evőkanálnyit számítva az ecetbe tesszük. Miután az ecetet a szénnel vagy tíz percig jól felráztuk s a szén az ecetben leülepedett, az ecetet szűrőpapíron kell átszűrni, mire az világos és tiszta szinű nyer. Ugyanezt a csontszenet e célra azonban még máskor is használhatjuk, ha megszáritva zárt edényben elteszük.

Az így kezelt gyümölcs-ecetből fűszeres eceteket is készíthetünk. A fűszeres ecetek készítése módja különben igen egyszerű és pedig a derített, megszárt gyümölcs-ecetet legalább felére lepároljuk és azon forrón szagos fűvekre öntjük, melyeknek keveréke igen változatos lehet. Például ürömfű, rozmarin, csálya, fodormenta, mindegyikből 35 grammot véve, azt 3 kiló ecettel leöntjük s 14 napig állani hagyjuk, ekkor az ecetet róla leszűrve, a fűveket kripreseljük. A kereskedelembe mosdóecet néven forgalomba kerülő szagos ecet készül: bergamotolaj 52 gr., citromolaj 35 gr., narancsvirágolaj 17 gr., kukoricaolaj 4 gr., szegfűolaj 4 gramm, ezeknek keverékét egy kiló borszeszben feloldjuk és 2½ kilogramm gyümölcs-ecettel feleresztjük. Ilymódon különféle illatu és zamatu eceteket készíthetünk. De készíthetünk különböző gyümölcsökből is aromás eceteket, így málnából, földieperből stb. Ezekből az ecetkészítés a következő: A derített és megszárt gyümölcs-ecetből három liter ecetet veszünk. Az egy kilogramm érett málnát vagy epret egy fazékban megtörjük s így addig hagyjuk állani, míg a lé a törkölytől el nem válik, ami 3—4 nap mulva szokott bekövetkezni, ennek bekövetkeztével az ecetet ráöntjük és 24 órai állás után kiszajtoljuk és a levét átszűrve tetszés szerint édesíthetjük.

Nagy József

lakatos és villanszerelő

Elvállal fenti szakmába vágó mindennemű munkákat. Kapható: villany és csengő felszerelési cikkek valamint izzó-körték 5—50 gyertyafényig.

16 3—5

Szászváros, Régitemplom-utca 11.

Meghívó.

A PISKII TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
részvényesei 1919. augusztus hó
24-én d. u. 4 órakor, vagy ha ele-
gendő részvényes meg nem jelen-
nék, aug. 31-én d. u. 4 órakor,
az intézet helyiségében tartandó

IX. évi rendes közgyűlésre

:-: tisztelettel meghívotnak. :-:

A Piskii Takarékpénztár Részvénytársaság
igazgatósága.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó. Jegyző és jegyzőkönyv-hitelesítők megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, a mérleg megállapítása, a tiszta nyemrény felosztására vonatkozó javaslat és a felmentvény megadása.
3. Igazgatóság 10 tagja és a felügyelő-bizottság 5 tagjának megválasztása.
4. Vezérigazgató fizetésének megállapítása.
5. Indítványok.

Az igazgatósági évi jelentés, valamint az 1918. évről szóló mérleg és zárszámadások a közgyűlés előtt 8 napon át a hivatalos helyiségben megtekinthetők.

Eladó egy alig használt szabadonfutó kerékpár, cimbalom, szép csecsemő-kelengye és üvegek. Malom-u. 17. sz.

Eladó Szászvároson egy kis vendéglő, szatócs-üzlet teljes berendezéssel, házzal együtt. Cim megtudható e lap kiadóhivatalában. 21 2-2

Eladó ház. Piskin, egy teljesen jó-karban levő ház eladó. Ára 20.000 korona. — Tulajdonos Rech Károly Szászváros. 13 3-3

Eladó ház. Várszeg-utca 5. sz. ház szabad kézből eladó. Ugyanott egy zongora is eladó. Érdeklődni lehet fenti szám alatt. 27

Hasatschek Károly

építőmester

7 5-25

Szászváros, Romoszi-ut 23.

China-vasbor.

Elsőrangú minőségű vérképző gyógybor, vérszegények, lábba-dozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer.
Ára: kis üveg 10 korona, nagy üveg 22 korona. o-o Kapható:

DEMETER KORNÉL gyógyszerésznél
Szászvároson. 280 10-12

SZAPPAN!!

Saját gyártmányu első- és másod-rendü **takarék-szinszappan borotváló- és pipere-szappan**, valamint **szappanpor** és **kristály-szóda** nagyban és kicsinyben **kapható** jutányos árban

BRECKNER MIHÁLY

szappan-üzletében Szászvároson. 25 1-3

Szokott Ön hirdetni?**Reklám!**

E nélkül nincs üzleti élet! oo

Reklám!

Ma már a jó bor-nak is cégér kell!

Aki ingatlant vagy bármit vesz, elad, bérel, bérbead, vagy vállalkozik, munkát, vagy munkásokat keres, az hirdessen a

Többszöri, állandó hirdetéseknel nagy kedvezmény!

Szászváros és Vidéké-ben

Többszöri, állandó hirdetéseknel nagy kedvezmény!